

היסטוריה לעולים חדשים

הוראות

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
יש לענות על שאלה אחת מן הפרק השני – חובה	–	(34×1)	–	34	נקודות
יש לבחור בשניים מן הפרקים: הראשון, השלישי, הרביעי, ולענות על שאלה אחת בכל פרק שבחרתם.	–	(33×2)	–	66	נקודות
סך הכול	–		–	100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון או מילון אלקטרוני עברי-לועזי / לועזי-עברי.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (33 נקודות)

תקופה ראשונה: הלאומיות בישראל ובעמים – ראשית הדרך עד 1920

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 1-3.

1. הלאומיות המודרנית

- א. – הציגו את המאפיינים המרכזיים את בני אותו הלאום.
– הציגו שני שינויים שיצרה הלאומיות המודרנית באירופה.
(16 נקודות)
- ב. הסבירו מדוע צמחו רוב התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19.
בתשובתכם הביאו שתי סיבות.
(17 נקודות)

2. הקונגרס הציוני הראשון (1897) והקונגרס הציוני השישי (1903)

- א. הציגו קושי אחד שהיה להרצל לארגן את הקונגרס הציוני הראשון (באזל, 1897), והסבירו הישג אחד של קונגרס זה.
(16 נקודות)
- ב. הסבירו נימוק אחד בעד תוכנית אוגנדה שהוצעה בקונגרס הציוני השישי (1903), ושני נימוקים נגד תוכנית זו.
(17 נקודות)

3. היישוב היהודי בארץ ישראל, הצהרת בלפור

- א. הציגו שתי דרכי פעולה מתחומים שונים שנקטו העולים בארץ ישראל בשנים 1881-1914, והסבירו כיצד תרמה אחת מהן לקידום המטרות של התנועה הציונית.
(17 נקודות)
- ב. הציגו את התוכן של הצהרת בלפור, והסבירו את התרומה של הצהרה זו לתנועה הציונית.
(16 נקודות)

פרק שני (34 נקודות)

תקופה שנייה: הנאצים, מלחמת העולם השנייה והשואה

ענו על אחת מן השאלות 4-7 (חובה).

4. המשטר הנאצי בגרמניה בשנים 1933-1938

א. הנאצים השתמשו בטרור ובחקיקה (חוקים) כדי לגרום לעם הגרמני לציית להם.

הסבירו טענה זו בעזרת שתי עובדות היסטוריות מן השנים 1933-1934.

(17 נקודות)

ב. הנאצים השתמשו בטרור ובחקיקה (חוקים) כדי לגרום ליהודים לעזוב את גרמניה.

הסבירו טענה זו בעזרת שתי עובדות היסטוריות מן השנים 1935-1938.

(17 נקודות)

5. מדיניות הנאצים כלפי היהודים בפולין (1939-1942)

א. – תארו את היחס של הנאצים כלפי היהודים מייד עם כיבוש פולין (לפני ריכוז היהודים בגטאות). בססו את תשובתכם על שני צעדים.

– הסבירו גורם אחד ליחס זה.

(15 נקודות)

ב. – הציגו את המטרות של הנאצים בהקמת הגטאות.

– הסבירו כיצד רעיון "קידוש החיים" עזר ליהודים להתמודד עם החיים בגטאות.

(19 נקודות)

6. מלחמת העולם השנייה וגורל היהודים

א. הציגו שניים מן המהלכים הצבאיים מפרוץ המלחמה עד סוף שנת 1941, והסבירו כיצד השפיע אחד מן המהלכים האלה על המדיניות של הנאצים כלפי היהודים בשטחי הכיבוש. (19 נקודות)

ב. – מה הייתה ועידת ואנזה (ינואר 1942)?

– הסבירו כיצד הטוטליות של "הפתרון הסופי" באה לידי ביטוי בוועידה זו. בתשובתכם הביאו שתי דוגמאות.

(15 נקודות)

7. ההתנגדות לנאצים

א. לפניכם קטע מקור מדברים שאמר לאוניד איליץ' בובר, רב־סרן יהודי בצבא ברית המועצות, באפריל 1944.

אני משרת בצבא המולדת מגיל שמונה עשרה... במלחמה בגרמנים אני נלחם מיומה הראשון... נפצעתי אך לא נטשתי [עזבתי] את החיילים שלי... הניצחון קרוב. בקרוב נהיה בפתח הבית של האויב. בקרוב נדרוך על אדמות גרמניה, ואז נייעב את [הם ישלמו את] החשבון במלואו, על באבי יאר* בקייב ועל כל אלפי ההתקפות על ערים אחרות ועל הקורבנות שרצחו הגרמנים.

(מעובד על פי במערכה הגדולה – חיילים יהודים בצבאות שנלחמו בגרמניה הנאצית במלחמת העולם השנייה,

משרד החינוך ויד ושם, 2005, עמ' 16)

* מקום שבו רצחו הנאצים ביריות כ־33 אלף יהודים.

- הסבירו כיצד באות לידי ביטוי בקטע המקור שתיים מן הסיבות להצטרפות של חיילים יהודים לצבאות בעלות הברית.
  - הציגו דרך מאבק נוספת של היהודים בשלטון הנאצי.
- (18 נקודות)

ב. הציגו את התנאים לקבלת תואר "חסיד אומות העולם". בחרו באחד מחסידי אומות העולם, כתבו את שמו, ותארו את פועלו.

(16 נקודות)

פרק שלישי (33 נקודות)
תקופה שלישית: בונים את מדינת ישראל

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 8-10.

8. המאבק בבריטים (1945-1947)

א. מדוע שינתה הנהגת היישוב היהודי בארץ-ישראל את מדיניותה כלפי בריטניה אחרי מלחמת העולם השנייה? הציגו פעולה אחת של הנהגת היישוב המדגימה שינוי זה.

(19 נקודות)

ב. בנספח לשאלה זו מוצגת קריקטורה שצייר לסלי אילינגוורת' ופורסמה בבריטניה בעיתון "דיילי מייל" ב-22 בספטמבר 1947.

הסבירו כיצד בא לידי ביטוי בקריקטורה אחת מן הגורמים שהובילו להחלטה של בריטניה להעביר את שאלת ארץ-ישראל לאו"ם. הביאו שתי דוגמאות מן הקריקטורה.

(14 נקודות)

9. כ"ט בנובמבר 1947, מלחמת העצמאות

א. מהי החלטה שהתקבלה באו"ם בכ"ט בנובמבר 1947? הציגו את תגובת היישוב היהודי ואת תגובת ערביי ארץ-ישראל על החלטה זו. (15 נקודות)

ב. מה הייתה המטרה המשותפת של מדינות ערב כאשר תקפו את מדינת ישראל במאי 1948? מדוע הן לא הצליחו להשיג את המטרה הזאת? הביאו שתי סיבות.

(18 נקודות)

10. עלייה וקליטה בשנות החמישים והשישים של המאה ה-20

א. הסבירו שני גורמים לעלייה למדינת ישראל בשנות החמישים והשישים. (15 נקודות)

ב. - קליטת העלייה הגדולה במדינת ישראל בתקופה זו הייתה הישג מיוחד. נמקו טענה זאת בעזרת שתי עובדות היסטוריות.

- הסבירו קושי אחד שהתעורר בעקבות (בגלל) תהליך קליטת העלייה בתקופה זו.

(18 נקודות)

פרק רביעי (33 נקודות)

תקופה רביעית: מדינת ישראל במזרח התיכון – סוגיות נבחרות

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 11-14.

11. זיכרון השואה

- א. תארו את היחס של החברה הישראלית לשואה בשנות החמישים, עד משפט אייכמן, והסבירו שני גורמים ליחס זה. (16 נקודות)
- ב. לפניכם קטע מקור שכתב הסופר והמשורר הישראלי חיים גורי בזמן משפט אייכמן.

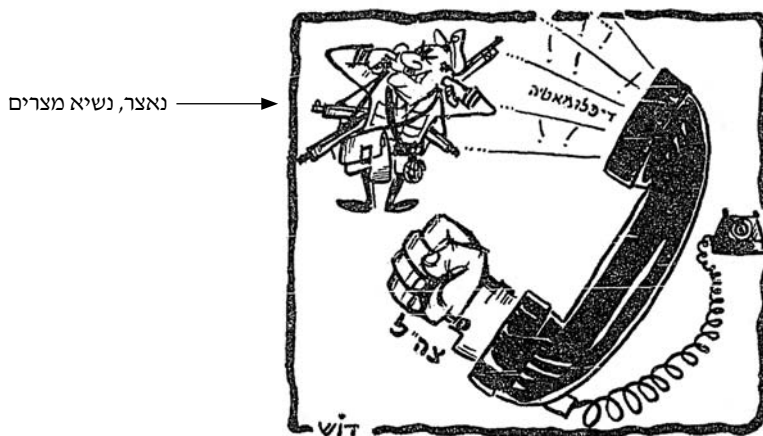
הרי ידענו את הדברים האלה [על השואה]... גם לפני משפט אייכמן ידענו. חוקרים והיסטוריונים מסרו לנו מידע על השואה. ...והיה "יד ושם", והיה "מוזאון השואה והמרד"... אבל כאשר הגיעו העדויות והחומרים מהארכיונים לבית המשפט והיו לחלק מכתב האישום [נגד אייכמן], היה נדמה כי קולם נשמע בפעם הראשונה, והידיעה עכשיו נעשתה שונה מאוד מהידיעה הקודמת.

(מעובד על פי ח' יבלונקה, "תודעת השואה כגורם מעצב זהות", בתוך צ' צמרת וח' יבלונקה [עורכים], **העשור השני תשי"ח – תשכ"ח**, יד יצחק בן צבי, 2008, עמ' 162)

- הסבירו כיצד בא לידי ביטוי בקטע המקור השינוי ביחס של החברה הישראלית לשואה בעקבות משפט אייכמן.
- על פי מה שלמדתם, הציגו גורם נוסף (שהוא לא משפט אייכמן) שהוביל לשינוי ביחס של החברה הישראלית לשואה. (17 נקודות)

12. מלחמת ששת הימים (1967)

- א. לפניכם קריקטורה שצייר קריאל גרדוש (דוש), שפורסמה בעיתון "מעריב" ב-2 ביוני 1967.

(מעריב, 2 ביוני 1967)

- הסבירו כיצד באים לידי ביטוי בקריקטורה שניים מן הגורמים לפרוץ מלחמת ששת הימים. (16 נקודות)
- ב. הציגו את התוצאות של מלחמת ששת הימים, והסבירו בעיה אחת שנוצרה בעקבות (בגלל) התוצאות האלה. (17 נקודות)

13. מקור – מלחמת יום הכיפורים (1973)

א. לפניכם קריקטורה של א' ברקוביץ' שפורסמה בדצמבר 1973 בעיתון "העולם הזה".

שר הבטחון
משה דיין

ראש הממשלה
גולדה מאיר

יועץ ראש הממשלה
ישראל גלילי

(העולם הזה, 19 בדצמבר 1973)

– על פי הקריקטורה, הסבירו מדוע הופתעה מדינת ישראל עם פרוץ מלחמת יום הכיפורים.

הביאו שתי דוגמאות מן הקריקטורה.

– על פי מה שלמדתם, הציגו אחד מן הגורמים למלחמה זו.

(17 נקודות)

ב. הסבירו כיצד השפיעה מלחמת יום הכיפורים על מדינת ישראל בתחום החברתי-כלכלי ובתחום הפוליטי. (16 נקודות)

14. עלייה וקליטה בשלושים השנים האחרונות של המאה ה־20

א. הסבירו שלוש סיבות לעלייה למדינת ישראל בשלושים השנים האחרונות של המאה ה־20.

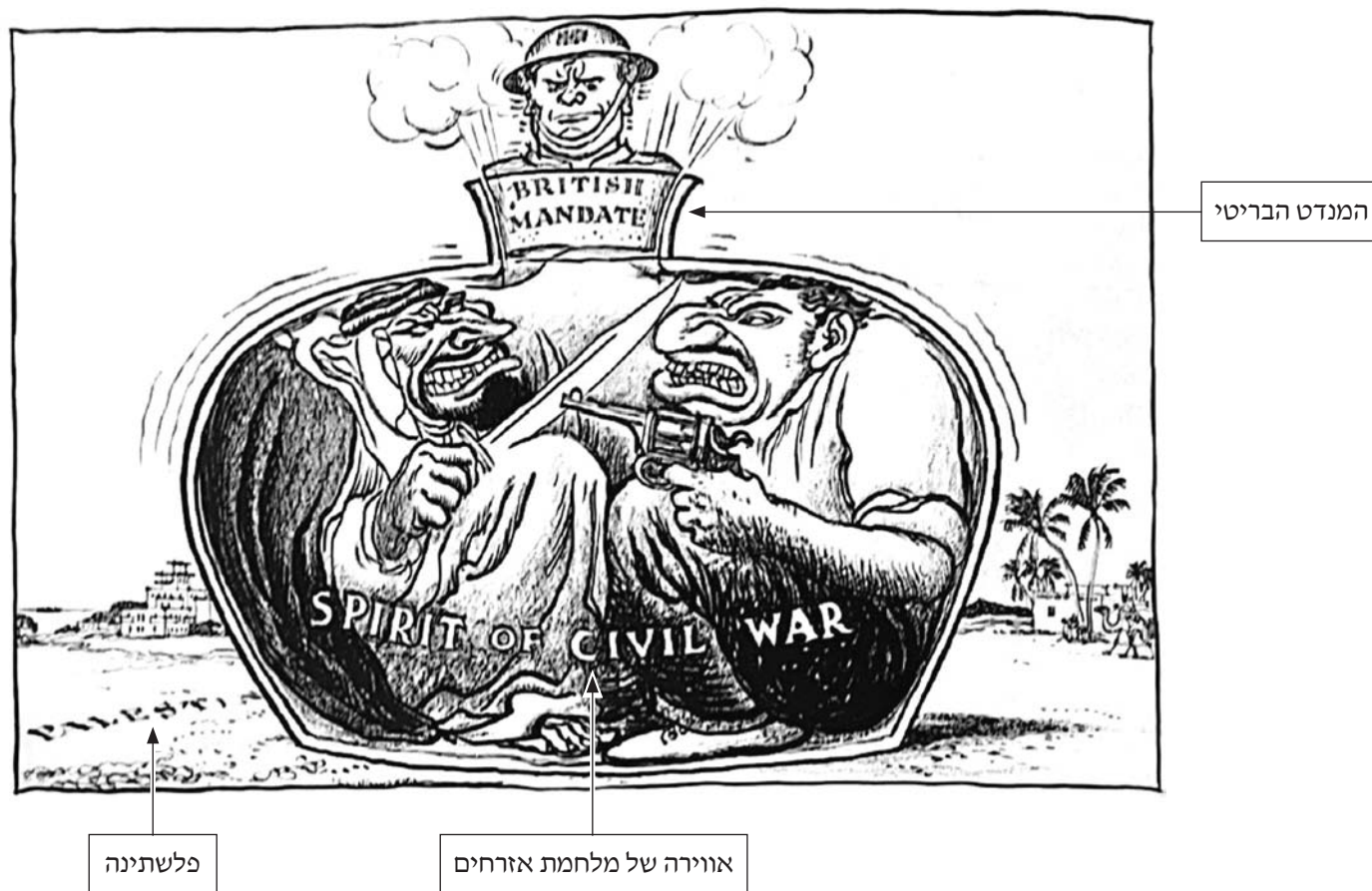
(16 נקודות)

ב. הציגו שלושה קשיים של העולים למדינת ישראל בתקופה זו, והסבירו צעד אחד שעזר לעולים להיקלט.

(17 נקודות)

בהצלחה!

נספח לשאלה 8 – קריקטורה

(L. Illingworth, "Daily Mail", 22 September 1947, by T. Benson,
Drawn to the promised land, Halban, 2024, p. 180)